

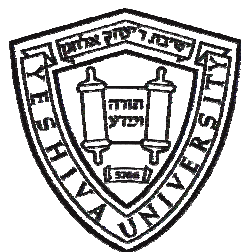
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

"Tikkun Sofrim: Rabbinic Authority and the Text of Scripture"

1. ספרי במדבר פסקא פד ד"ה וינוסו משנאיך
2. בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשה מט
ד"ה וילכו סדמה ואברהם
3. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת בשלח סימן טז
4. רש"י (בראשית יח:כב)
5. רש"י (מלאכי א:יג)
6. רש"י (איוב לב:ג)
7. אבן עזרא – הקדמתו לתורה
8. אבן עזרא (במדבר יב:יב)
9. תשובת הרשב"א
10. העיקר השמיני של הרמב"ם
11. תולדות נוסח של רש"י

Rabbi Jeremy Wieder Rosh Yeshiva, RIETS

ז' אדר תשס"ז • 2/25/07

1) ספרי במדבר פסקא פד"ה וינוסו משנאיך

וינוסו משנאיך, וכי יש שונאים לפני מי שאמר והיה העולם אלא מגיד הכתוב שכל מי ששונא את ישראל כאלו שונא את מי שאמר והיה העולם כיוצא בו אתה אומר וברוב גאונך תהרוס קמיך (שמות טו ז) וכי יש קמים לפני מי שאמר והיה העולם אלא מגיד הכתוב שכל מי שקם על ישראל כאלו קם על המקום ... וכן הוא אומר כי הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו (זכריה ב יב) ר' יהודה אומר בבבת עין לא נאמר אלא בבבת עינו כביכול כלפי מעלה כתוב מדבר אלא שכינה הכתוב כיוצא בו למה שמתני למפגע לך ואהיה עלי למשא (איוב ז כ) אלא שכינה הכתוב ...

2) בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשה מט ד"ה וילכו סדמה ואברהם

וילכו סדמה ואברהם עודנו עומד לפני י"י אמר ר' סימון תיקון סופרים זה, שכינה ממתנת לאברהם.

3) מדרש תנחומא (ורשא) פרשת בשלח סימן טז

(טז) וברוב גאונך ... וכה"א כי הנוגע בכם נוגע בבבת עינו (זכריה ב) עיני היה לו לומר אלא שכנהו הכתוב כלומר כביכול כלפי מעלן וכנהו הכתוב שהוא תיקון סופרים אנשי כנסת הגדולה, כיוצא בו ואמרתם הנה מתלאה והפחתם אותי (מלאכי א) אלא שכנהו הכתוב, ... כיוצא בו ואברהם עודנו עומד לפני ה' (בראשית יח) אלא שכנהו הכתוב, כיוצא בו ... אלא שכינו פסוקים אלו אנשי כנסת הגדולה, ולכך נקראו סופרים שהיו סופרים כל אותיות שבתורה ודורשין אותו, וכן (יחזקאל ח) והנם שולחים את הזמורה אל אפי והם תקנו "אל אפם" ואף כאן כי הנוגע בכם נוגע בבבת עיני.

4) רש"י (בראשית יח:כב)

ואברהם עודנו עומד לפני ה' - והלא לא הלך לעמוד לפניו אלא הקב"ה בא אצלו ואמר לו (פסוק כ) זעקת סדום ועמורה כי רבה, והיה לו לכתוב וה' עודנו עומד לפני אברהם, אלא תיקון סופרים הוא זה אשר הפכוהו ז"ל לכתוב כן:

5) רש"י (מלאכי א:יג)

והפחתם אותו - זו אחת מ"ח תיבות של תיקון סופרי' הפחתם אותו אותי נכתב אלא שכינה הכתוב וכתבו אותו והפחתם והדאבת' לשון מפה נפש:

6) רש"י (איוב לב:ג)

וירשיעו את איוב - זה אחד מן המקראות שתקנו סופרים את לשון הכתוב וירשיעו כלפי המקום בשתיקותם היה לו לכתוב אלא שכינה הכתוב וכן וימירו את כבודם בתבנית שור כבודי ה' לו לכתוב אלא שכינה הכתוב וכן ואל אראה ברעתי (במדבר יא) ברעת' היה לו לכתוב אלא שכינה הכתוב וכן הרבה מקומו' בספרי ובמסורת הגדול'.

7) אבן עזרא - הקדמתו לתורה

הדרך החמישית, מוסד פירושי עליה אשית, והיא הישרה בעיני, נכה פני ד', אשר ממנה לבדו אירא, ולא אשא פנים בתורה, ואחפש היטיב דקדוק כל מלה בכל מאדי, ואחר כן אפרשנה כפי אשר תשיג ידי, ... גם בפירושים הישרים אין צורך לתיקון סופרים.

8) אבן עזרא (במדבר יב:יב)

אל נא תהי כמת - אל עתה תהיה אחותינו כנפל המת, כאשר יצא מבטן אמו נאכל חצי בשרו, וכן בשר המצורע, ואין צורך לתיקון סופרים:

9) תשובת הרשב"א

ומפני שבעל דין תופש עלינו באותן י"ח מלות שזכרו עליהן שהם תקון סופרים והושבים כי חכמי ישראל החליפום מעצמם בתרמית להחליף כונות וכנגד הדת על כן אני צריך לכתוב בכאן מה שכבר השבתי עליהם כי אין הענין על הצד שלקוחהו. ועתה יתבונן כל בן דעת, הנחייב איש שזיף את הדת וחבר את הזיוף אל ספר ויכתוב, זה זיפתי בדת והחלפתי דבר בדבר אחר. ולו סופר זה על איש אחד סכל, היה מן הדין לומר שאינו באפשר שהגיע סכלותו אל המדרגה הזאת, שאין קץ לסכולת כזה כי באמת, כל מזייף מעמיק להסתיר עצה ואומר לא פעלתי און וחכמים נתקבצו וזייפו וכתבו בספר, ז ראו כי אנו זייפנו כן במקום פלוני וכן במקום פלוני וכן האבים אחריהם קובעים אותם הזיופים בתלמודים ובדרשות ומגלין לכל אחד, זה תקון סופרים. ראה, זו טענה פשוטה שאינה צריכה ראייה. ... ועוד, כי רוב המלות ההן השמונה עשרה, אין בחלופם שום ענין שיחלוק או יסייע שום אמונה, כאשר תראה בעניך אם עמדת עליהם.

10) העיקר השמיני של הרמב"ם

היסוד השמיני:

היות התורה מן השמים, והוא שנאמין כי כל התורה הזאת הנתונה ע"י משה רבינו ע"ה שהיא כולה מפי הגבורה, כלומר שהגיעה אליי כולה מאת ה' יתברך בענין שנקרא על דרך השאלה דבור ואין ידוע היאך הגיע אלא היה משה ע"ה שהגיע לו, וכי הוא היה כמו סופר שקוראין לו והוא כותב כל מאורעות הימים הספורים והמצוות ולפיכך נקרא מחוקק, ואין הפרש בין ובני חם כוש ומצרים ושם אשתו מהטבאל ותמנע היתה פלגש ובין אנכי ה' אלהיך ושמע ישראל, כי הכל מפי הגבורה והכל תורת ה' תמימה טהורה וקדושה אמת. וזה שאומר שכמו אלה הפסוקים והספורים משה ספרם מדעתו, הנה הוא אצל חכמינו ונביאינו כופר ומגלה פנים יותר מכל הכופרים, לפי שחשב שיש בתורה לב וקליפה ושאלה דברי הימים והספורים אין תועלת בהם ושהם מאת משה רבינו ע"ה, וזהו ענין (סנהדרין ז) אין תורה מן השמים אמרו חכמים ז"ל הוא המאמין שכל התורה מפי הגבורה חוץ מן הפסוק זה שלא אמר הקב"ה אלא משה מפי עצמו, (סנהדרין צט): ...

(11) תולדות נוסח של רש"י

Manuscripts – 35 of 39 contain a line similar to "אשר הפכוהו רז"ל לכתוב כן"

- 1) First Rabbinic Bible (1517) - Present
- 2) Second Rabbinic Bible (1525) - Absent
- 3) Vienna Printing (1859) - Present
  - 4) Berliner's Edition (1905) - Paranthesis
  - 5) Torat Hayyim (1986) - Parenthesis
  - 6) Artscroll Stone Chumash (1993), Ohr Torah HaShalem - Horev Chumash (1999) - Absent